శ్రీరస్తు.

విభక్తిబోధిని.

ఇది.

మిక్కిలిఘనతవహించినదొరతనమువారిచేఁ
జెన్నపురంబునస్థాపింపఁబడియున్న
యూనివర్సిటియనుశాస్త్రపాఠశాలయందు
ఆంధ్రభాషాప్రధానోపాధ్యాయులగు
పరవస్తు - చిన్నయసూరిగారిచేఁ
దెలుఁగుభాషంజదువ దొరకొను బాలురకు
నత్యంతోపయుక్తంబుగవిరచింపంబడి.

వంగీపురం ॥ రామకృష్ణమాచార్యులవారి
సరస్వతీనిలయముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపఁబడియె.

చెన్నపురి.
తండియార్ పేట - తలుపులెక్క ౨౬౮
౧౮౭౮ సం॥ ఫిబ్రవరి ౨౦.

ఈ గ్రంథమందు
విభక్త్యాదులకు నేర్పఱచిన సంకేతాక్షరములు.

సంజ్ఞలు.	వానిసంకేతాక్షరములు.
ప్రథమావిభక్తి. — —	ప్ర.
ద్వితీయావిభక్తి. — —	ద్వి.
తృతీయావిభక్తి. — —	తృ.
చతుర్థీవిభక్తి. — —	చ.
పంచమీవిభక్తి. — —	పం.
షష్ఠీవిభక్తి. — —	ష.
సప్తమీవిభక్తి. — —	స.
సంబోధనప్రథమావిభక్తి. —	సం.
ప్రథమపురుషము. — —	ప్ర.
మధ్యమపురుషము. — —	మ.
ఉత్తమపురుషము. — —	ఉ.
అవ్యయము. — —	అ.
ఏకవచనము. — —	ఏ.
బహువచనము. — —	బ.

నామములమీఁదవచ్చువిభక్తులు.

డు. ము. వు. లు.	ప్రథమావిభక్తి.
ని. ను. ల. కూర్చి. ...	ద్వితీయావిభక్తి.
చేత. చే. తోడ. తో. ...	తృతీయావిభక్తి.
కొఱకు. కయి.	చతుర్థీవిభక్తి.
వలన. కంటె. పట్టి. ...	పంచమీవిభక్తి.
కి. కు. యొక్క. లోపల. ...	షష్ఠీవిభక్తి.
అందు. ఇందు. న.	సప్తమీవిభక్తి.
ఓ. ఓయి. ఓరి. ఓసి. సంబో[illegible]	

శ్రీరస్తు.

విభక్తిబోధిని.

మహదర్థకము.— రామశబ్దము.

ఏ.	బ.	
రాముఁడు	రాములు	ప్ర
రామునిన్ ... ... రామున్	... రాములన్ ...	ద్వి
రామునిచేతన్ ... రాముచేతన్ ...	... రాములచేతన్	తృ
రామునిచేన్ ... ... రాముచేన్	... రాములచేన్	
రామునితోడన్ ... ... రాముతోడన్	... రాములతోడన్	
రామునితోన్ ... ... రాముతోన్	... రాములతోన్	
రామునికొఱకున్ ... రాముకొఱకున్ ...	... రాములకొఱకున్	చ
రామునికయి ... రాముకయి	... రాములకయి	

మహదర్థకము — రామశబ్దము.

	ఏ	బ	
పం	రామునివలనన్ ... రామువలనన్ ...	... రాములవలనన్	
	రామునికంటెన్ ... రాముకంటెన్ ...	... రాములకంటెన్	పం
ష	రామునకున్ ... రామునికిన్ ... రామునియొక్క ... రాముయొక్క ...	రాములకున్ ... రాములయొక్క రాములలోపలన్	ష
స	రామునియందున్ ... రామునందున్ ...	రాములయందున్ రాములందున్	స
సం	ఓరాముఁడ ... ఓరాముఁడా ... ఓరామ ... ... ఓరామా	ఓరాములార ... ఓరాములారా ఓరాములు ...	సం

కృష్ణుఁడు, గోవిందుఁడు, దామోదరుఁడు, శివుఁడు, ఇత్యాదులిత్తెఱంగున నూహ్యంబులు.

దేశ్యంబులగుబల్లిదాదిశబ్దంబుల సంబోధనంబున డుఃవర్ణంబునిత్యంబుగానగు శేషంబెల్లరామశబ్దంబువలె.

ఉ: ఓబల్లిదుఁడ ... } ... ఓబల్లిదులార ....
 ఓబల్లిదులారా ..

ఇత్తెఱంగునందమ్ముఁడు, జెట్టిముఁడు, మొక్కలుఁడు లోనగునవియూహ్యంబులు.

పగఁడు మొదలగుశబ్దంబుల నివర్ణకన్యాగమంబులు నిత్యంబులు.

మహదర్థకము— బాలశబ్దము.

ఏ		బ	
బాలుఁడు	... ...	బాలురు ...	ప్ర
బాలుని బాలున్	... ...	బాలురన్ ...	ద్వి
బాలునిచేతన్ బాలుచేతన్	... ...	బాలురచేతన్ ...	తృ

శేషంబూహ్యంబు,

ఇట్లుభూపాలుఁడు, నెయ్యుఁడు, మార్తుఁడు,

అల్లుఁడు, బలియుఁడు, ఇత్యాదులు.

సంబోధనంబునబల్లిదాదిశబ్దంబులుంబోలె నిందుదేశ్యంబులకు నెఱుంగునది.

హరి	... ...	హరులు ...	ప్ర
హరిని హరిన్	... ...	హరులన్ ...	ద్వి
హరిచేతన్ ... హరిచేన్ ... హరితోడన్ ... హరితోన్ ...		హరులచేతన్ ... హరులచేన్ ... హరులతోడన్ ... హరులతోన్ ...	తృ

ఏ	బ	
హరికొఱకున్ ...	హరులకొఱకున్ ...	చ
హరికయి ...	హరులకయి ...	
హరివలనన్ ...	హరులవలనన్ ...	పం
హరికంటెన్ ...	హరులకంటెన్ ...	
హరికిన్	హరులకున్ ...	ష
హరియొక్క ...	హరులయొక్క ...	
... ...	హరులలోపలన్	
హరియందున్ -	హరులయందున్	స
	హరులందున్	
ఓహరి - ...	ఓహరులారా ...	సం
ఓహరీ ...	ఓహరులారా	
	ఓహరులు	

ఇట్లే యగునవెల్ల యికారాంతంబులూహ్యంబులు.

శంభువు	శంభువులు	ప్ర
శంభుఁడు	శంభులు	
శంభువున్	శంభువులన్ ...	ద్వి
శంభునిన్	శంభులన్	
శంభున్		

ఏకవచనము		బహువచనము	
శంభువుచేతఁ...... శంభునిచేతఁ..... శంభుచేతఁ... ...	......	శంభువులచేతఁ శంభులచేతఁ	తృ
శంభువుచేఁ ... ... శంభునిచేఁ ... ... శంభుచేఁ.........	......	శంభువులచేఁ శంభులచేఁ ...	తృ
శంభువుతోడఁ...... శంభునితోడఁ ...... శంభుతోడఁ	......	శంభువులతోడఁ శంభులతోడఁ	తృ
శంభువుతోఁ...... శంభునితోఁ ... ... శంభుతోఁ	......	శంభువులతోఁ శంభులతోఁ ...	తృ
శంభువుకొఱకుఁ... శంభునికొఱకుఁ శంభుకొఱకుఁ ...	...	శంభువులకొఱకుఁ శంభులకొఱకుఁ	చ
శంభువుకయి...... శంభునికయి......... శంభుకయి	...	శంభువులకయి ... శంభులకయి	చ
శంభువువలనఁ ... శంభునివలనఁ...... శంభువలనఁ	...	శంభువులవలనఁ శంభులవలనఁ...	పం
శంభువుకంటెఁ... శంభునికంటెఁ ... శంభుకంటెఁ......	...	శంభువులకంటెఁ శంభులకంటెఁ	పం

మహదర్థకము—శంభుశబ్దము.

ఏ		బ	
శంభువునకున్ …… శంభునకున్ ……… శంభునికిన్ ………	…	శంభువులకున్ … శంభులకున్ …	ష
శంభువుయొక్క … శంభునియొక్క … శంభుయొక్క ……	…	శంభువులయొక్క శంభులయొక్క	ష
,, ,, ,, …	…	శంభువులలోపలన్	ష
,, ,, ,, …	…	శంభులలోపలన్	ష
శంభువునందున్ …	…	శంభువులయందున్	స
శంభువందున్ …	…	శంభువులందున్..	స
శంభునియందున్	…	శంభులయందున్	స
శంభునందున్ …	…	శంభులందున్ …	స
ఓశంభువ … … ఓశంభువా … … ఓశంభుఁడ … … ఓశంభుఁడా … … ఓశంభూ ………	…	ఓశంభువులార… ఓశంభువులారా ఓశంభులార … ఓశంభులారా ఓశంభువులు … ఓశంభులు……	సం

సంస్కృతసమంబులు మహదర్థకంబులునగు నెల్ల ఉకారాంతంబులు మన్వాదిభిన్నంబులిత్తెఱంగున నయూహ్యంబులు.

మనువు … … …	మనువులు … …
మనువున్ … …	మనువులన్ ……

మహదర్థకము — మనుశబ్దము.

ఏ ... బ

మనువుచేతన్ ... ... మనువులచేతన్ ...
మనువుచేన్ ... ... మనువులచేన్ ... } తృ
మనువుతోడన్ ... ... మనువులతోడన్ ...
మనువుతోన్ ... ... మనువులతోన్ ......

మనువుకొఱకున్ ... మనువులకొఱకున్ ... } చ
మనువుకయి ... ... మనువులకయి ...

మనువువలనన్ ... ... మనువులవలనన్ ... } పం
మనువుకంటెన్ ... ... మనువులకంటెన్ ...

మనువునకున్ ... ... మనువులకున్ ...
మనువుయొక్క ... ... మనువులయొక్క ... } ష
... ... మనువులలోపలన్

మనువుయందున్ ... ... మనువులయందున్ } స
మనువందున్ ... ... మనువులందున్ ......

ఓమనువ ... ... } ...... { ఓమనువులార ...
ఓమనువా ... } ...... { ఓమనువులారా ... } సం
ఓమనూ ... } ...... { ఓమనువులు ...

అమహదర్థకంబులగునుకారాంతంబులెల్లనిత్తెఱంగునన్

యూహ్యంబులు.

తర్వాదులకువువర్ణాగమంబువైకల్పికంబు.

తరువు ... ... { తరువులు ... ...
{ తరులు ... ...

ఇత్యాదులెఱుంగునది.

ఏ	బ	
వనిత	వనితలు	ప్ర
వనితన్	వనితలన్	ద్వి
వనితచేతన్	వనితలచేతన్ ...	తృ
వనితచేన్	వనితలచేన్ ...	తృ
వనితతోడన్ ...	వనితలతోడన్ ...	తృ
వనితతోన్	వనితలతోన్ ...	తృ
వనితకొఱకున్ ...	వనితలకొఱకున్ ...	చ
వనితకయి	వనితలకయి ...	చ
వనితవలనన్	వనితలవలనన్ ...	పం
వనితకంటెన్ ...	వనితలకంటెన్ ...	పం
వనితకున్	వనితలకున్ ...	ష
వనితయొక్క ...	వనితలయొక్క ...	ష
... ...	వనితలలోపలన్ ..	ష
వనితయందున్	వనితలయందున్ ...	స
	వనితలందున్ ...	స
ఓవనిత	ఓవనితలార ...	సం
ఓవనితా ...	ఓవనితలారా ...	సం
	ఓవనితలు ...	సం

లత-విద్య-ఇత్యాద్యమహదర్థకంబులును పిత-మాత-మొదలగు డాబంతంబులును-గోడ-మేడ-అయ్యా-అక్క-ఇత్యాది స్త్రీసమంబులును నిత్తైఅంగునమూహ్యంబులు.

ఏ	బ	
వనము	వనములు... ...	ప్ర
వనమ్ము	వనమ్ములు ...	ప్ర
వనంబు	వనంబులు ...	ప్ర
వనమున్	వనములన్ ...	ద్వి
వనమ్మున్ ...	వనమ్ములన్ ...	ద్వి
వనంబున్ ...	వనంబులన్ ...	ద్వి
వనముచేతన్ ...	వనములచేతన్ ...	తృ
వనమ్ముచేతన్ ...	వనమ్ములచేతన్ ...	తృ
వనంబుచేతన్ ...	వనంబులచేతన్ ...	తృ
వనముచేన్ ...	వనములచేన్ ...	తృ
వనమ్ముచేన్ ...	వనమ్ములచేన్ ...	తృ
వనంబుచేన్ ...	వనంబులచేన్ ...	తృ
వనముతోడన్ ...	వనములతోడన్ ...	తృ
వనమ్ముతోడన్ ...	వనమ్ములతోడన్ ...	తృ
వనంబుతోడన్ ...	వనంబులతోడన్ ...	తృ
వనముతోన్ ...	వనములతోన్ ...	తృ
వనమ్ముతోన్ ...	వనమ్ములతోన్ ...	తృ
వనంబుతోన్ ...	వనంబులతోన్ ...	తృ

ఏ	బ	
వనముకొఱకున్ ...	వనములకొఱకున్ ...	
వనమ్ముకొఱకున్ ...	వనమ్ములకొఱకున్	
వనంబుకొఱకున్ ...	వనంబులకొఱకున్	చ
వనముకయి ...	వనములకయి ...	
వనమ్ముకయి	వనమ్ములకయి ...	
వనంబుకయి ...	వనంబులకయి ...	
వనమువలనన్ ...	వనములవలనన్ ...	
వనమ్మువలనన్ ...	వనమ్ములవలనన్ ...	
వనంబువలనన్ ...	వనంబులవలనన్ ...	పం
వనముకంటెన్ ...	వనములకంటెన్ ...	
వనమ్ముకంటెన్ ...	వనమ్ములకంటెన్ ...	
వనంబుకంటెన్ ...	వనంబులకంటెన్ ...	
వనమునకున్	వనములకున్ ...	
వనమ్మునకున్	వనమ్ములకున్ ...	
వనంబునకున్	వనంబులకున్ ...	
వనముయొక్కన్ ...	వనములయొక్కన్ ...	
వనమ్ముయొక్కన్	వనమ్ములయొక్కన్ ...	ష
వనంబుయొక్కన్ ...	వనంబులయొక్కన్ ...	
... ...	వనములలోపలన్ ...	
... ...	వనమ్ములలోపలన్ ..	
... ...	వనంబులలోపలన్ ..	

ఏ		బ	
వనమునందుఁ వనమందుఁ వనమ్మునందుఁ వనమ్మందుఁ వనంబునందుఁ వనంబందుఁ వనమునఁ వనమ్మునఁ వనంబునఁ	…	వనములయందుఁ వనములందుఁ వనమ్ములయందుఁ వనమ్ములందుఁ వనంబులయందుఁ వనంబులందుఁ	స.

ఓ వనమ	…	… ఓవనములార	…	సం
ఓ వనమా	…	… ఓవనములారా	…	
ఓ వనమ్మ	…	ఓవనమ్ములార	…	
ఓ వనమ్మా	…	… ఓవనమ్ములారా		
ఓ వనంబ	…	ఓవనంబులార	…	
ఓ వనంబా	…	ఓవనంబులారా		
…	…	ఓవనములు	…	
…	…	ఓవనమ్ములు	…	
…	…	ఓవనంబులు	…	

తలుచుగా ముపర్ణాంతశబ్దంబుల కెల్ల నిత్తెఱంగున రూపనిష్పత్తియూహ్యంబు.

త్రాడుశబ్దము.

అవః హాదగ్ధకమూపవిభక్తికాంతము.

ఏ	బ	
త్రాడు … …	త్రాడులు … త్రాళ్లు … … త్రాటులు …	ప్ర
త్రాటిని … …	త్రాడులను … త్రాళ్లను … … త్రాటులను …	ద్వి
త్రాటన … త్రాటిచేతను .. …	త్రాడులచేతను … త్రాళ్లచేతను … త్రాటులచేతను …	తృ
త్రాటిచే … …	త్రాడులచే త్రాళ్లచే … త్రాటులచే	
త్రాటితోడను …	త్రాడులతోడను … త్రాళ్లతోడను … త్రాటులతోడను …	
త్రాటితో …	త్రాడులతోను … త్రాళ్లతో …	

ఏ	బ	
త్రాటికొఱకున్	త్రాడులకొఱకున్ ... త్రాళ్లకొఱకున్ ... త్రాళులకొఱకున్	చ
త్రాటికయి	త్రాడులకయి ... త్రాళ్లకయి ...... త్రాళులకయి ...	
త్రాటివలనన్	త్రాడులవలనన్ ... త్రాళ్లవలనన్ ... త్రాళులవలనన్ ...	పం
త్రాటికంటెన్	త్రాడులకంటెన్ ... త్రాళ్లకంటెన్ ... త్రాళులకంటెన్ ...	
త్రాటికిన్	త్రాడులకున్ ... త్రాళ్లకున్ ...... త్రాళులకున్	ష
త్రాటియొక్క	త్రాడులయొక్క... త్రాళ్లయొక్క... త్రాళులయొక్క...	
	త్రాడులలోపలన్ త్రాళ్లలోపలన్ ... త్రాళులలోపలన్	

త్రాడుశబ్దము— కన్నుశబ్దము.

ఏ   బ

త్రాటన్...... }
త్రాటియందున్ } ... {
త్రాడులయందున్
త్రాడులందున్ ...
త్రాళ్లయందున్...
త్రాళ్లందున్ ...
త్రాళులయందున్
త్రాళులందున్ ...
} స

ఓ త్రాడ...... }
ఓ త్రాడా...... } ... {
ఓ త్రాడులార ...
ఓ త్రాడులారా ...
ఓ త్రాళ్లార ... ...
ఓ త్రాళ్లారా......
ఓ త్రాళులార ...
ఓ త్రాళులారా ...
ఓ త్రాడులు ......
ఓ త్రాళ్లు ... ...
ఓ త్రాళులు ......
} సం

అమహదర్థకము కన్నుశబ్దసప్తవిభక్తికాంతము.

ఏ   బ

కన్ను ... ... కన్నులు ... ... ప్ర

ఏ	బ	
ంటన్	... ...	తృ
ంటిచేతన్	కన్నులచేతన్ ...	
ంటిచేన్	కన్నులచేన్......	
ంటితోడన్	కన్నులతోడన్ ...	
ంటితోన్	కన్నులతోన్......	
ంటికొఱకున్	కన్నులకొఱకున్...	చ
ంటికయి	కన్నులకయి......	
ంటివలనన్	కన్నులవలనన్	పం
ంటికంటెన్	కన్నులకంటెన్......	
ంటికిన్	కన్నులకున్	ష
ంటియొక్క	కన్నులయొక్క......	
... ...	కన్నులలోపలన్...	
కంటన్	కన్నులయందున్...	స
కంటియందున్.........	కన్నులందున్......	
ఓకన్న ... ... / ఓకన్నా.........	ఓకన్నులార	సం
	ఓకన్నులారా	
	ఓకన్నులు	

మిన్ను - విన్ను - మన్ను - ఇత్యాదులిట్లూహ్యంబులు.

అమహదర్థకమాపవిభక్తికాంతము.

ఏ	బ	
విల్లు	విల్లులు ... ... వింటులు ... ... విండ్లు	ప్ర
వింటిన్	విల్లులన్ ... ... వింటులన్ ...... విండ్లన్	ద్వి
వింటన్ ... ... వింటిచేతన్ ...	విల్లులచేతన్ ... ... వింటులచేతన్ ... విండ్ల చేతన్	తృ
వింటిచేన్	విల్లులచేన్ .... వింటులచేన్ ...... విండ్ల చేన్	తృ
వింటితోడన్	విల్లులతోడన్ ..... వింటులతోడన్ ... విండ్ల తోడన్	తృ
వింటితోన్	విల్లులతోన్ .... వింటులతోన్	తృ

ఏ	బ	
(విం)టికొఱకున్	విల్లులకొఱకున్ ...	చ.
	విండులకొఱకున్ ...	
	విండ్లకొఱకున్	
(విం)టికయి	విల్లులకయి ...	
	విండులకయి	
	విండ్లకయి	
(విం)టివలనన్	విల్లులవలనన్	పం.
	విండులవలనన్	
	విండ్లవలనన్	
(విం)టికంటెన్	విల్లులకంటెన్	
	విండులకంటెన్ ...	
	విండ్లకంటెన్	
(విం)టికిన్	విల్లులకున్	
	విండులకున్	
	విండ్లకున్	
(వి)ంటియొక్క	విల్లులయొక్క	ష.
	విండులయొక్క ...	
	విండ్లయొక్క	
....	విల్లులలోపలన్	
	విండులలోపలన్ ...	
	విండ్లలోపలన్ ...	

విల్లుశబ్దము.—జవరాలుశబ్దము.

ఏ		బ	
వింటియందుఁ.. వింటఁ... ...	...	విల్లులయందుఁ... విల్లులందుఁ...... విండులయందుఁ... విండులందుఁ...... విండ్లయందుఁ... విండ్లందుఁ......	స
ఓవిల్లి.......... ఓవిల్లీ..........	...	ఓవిల్లులార........ ఓవిల్లులారా ...... ఓవిండులార ... ... ఓవిండులారా...... ఓవిండ్లార .... ఓవిండ్లారా...... ఓవిల్లులు ... ... ఓవిండులు........ ఓవిండ్లు..........	సం

పల్లి - ముల్లి - ఇత్యాదులిట్లూహ్యంబులు.

మహత్యర్థకము.—జవరాలుశబ్దము.

ఏ	బ	
జవరాలు...	జవరాండ్రు	ప్ర
జవరాలిఁ	జవరాండ్రఁ	ద్వి
జవరాలిచేతఁ........ జవరాలిచేఁ........ జవరాలితోఁ	జవరాండ్రచేతఁ ... జవరాండ్రచేఁ...... జవరాండ్రతోఁ	తృ

జవరాలుశబ్దము.

వరాలికొఱకున్ ... జవరాండ్రకొఱకున్ } చ
వరాలికయి ... జవరాండ్రకయి ...

వరాలివలనన్ ... జవరాండ్రవలనన్ } పం
వరాలికంటెన్ ... జవరాండ్రకంటెన్

వరాలికిన్ ... జవరాండ్రకున్ ... } ష
వరాలియొక్క ... జవరాండ్రయొక్క
" " జవరాండ్రలోపలన్

వరాలియందున్ ... { జవరాండ్రయందున్ / జవరాండ్రందున్ } స

జవరాల... / జవరాలా... } ... { ఓజవరాండ్రార / ఓజవరాండ్రారా / ఓజవరాండ్రు } సం

ఇట్లు-ఇల్లాలు-ముద్దరాలు- కొమరాలు-ఇత్యాదులు

మహదర్థకము.—తచ్ఛబ్దార్థకము.

ఁడు ... ... { వారు ... / వారలు ... ... / వాండ్రు ... } ప్ర

నిన్ ... ... { వారిన్ ... ... / వారలన్ ... / వాండ్రన్ ... } ద్వి

నిచేతన్ ... ... { వారిచేతన్ ... / వారలచేతన్ ... / వాండ్రచేతన్ ... } తృ

శేషమూహ్యంబు

మహదర్థకము.—ఏతదర్థకము.

ఏ		బ
వీఁడు		వీరు ... ...
		వీరలు ... ...
		వీండ్రు ... ...

సర్వముఁ బూర్వశబ్దంబట్లు.

మహదర్థకము—యత్కిమర్థకము.

ఏ	బ	
ఏవాఁడు ...	ఏవారు ...	రు
ఎవ్వాఁడు ...	ఏవారలు	
ఎవ్వఁడు	ఏవాండ్రు ...	
ఏవఁడు	ఎవ్వారు	
ఏఁడు	ఎవ్వారలు ...	
	ఎవ్వాండ్రు ...	
	ఎవ్వరు	
	ఎవ్వండ్రు ...	
	ఎవరు	
	ఎవండ్రు ...	
	ఏరు	

శేషంబూహ్యంబు, ఏనిని త్యాదిరూపంబులు త్యాజ్యంబులు

అమహదర్థకము.—తచ్ఛబ్దార్థకము.

అది	అవి
అద్ది	అవ్వి
ఆయది	ఆయవి
అయ్యది	అయ్యవి

దానిఁ
ఆదానిఁ } ... ... వానిఁ
అద్దానిఁ

శేషంబునుగమ్యంబు.

అమహదర్థకము—ఏతదర్థకము.

ఇది ... ... ఇవి
ఇద్ది ... ... ఇవ్వి
ఈయది ... ... ఈయవి
ఇయ్యది ... ... ఇయ్యవి

దీనిఁ
ఈదానిఁ } ... ... వీనిఁ
ఇద్దానిఁ

శేషంబూహ్యంబు,

అమహదర్థకము- యత్కిమర్థకము,

ఏది ... ... ఏవి
ఎది. ... ... ఎవి
ఎద్ది ... ... ఎవ్వి
ఏయది ... ... ఏయవి
ఎయ్యది ... ... ఎయ్యవి
దేనిఁ ... ... ఏనిఁ
ఏదానిఁ ... ... ఏవానిఁ
ఎద్దానిఁ ... ... ఎవ్వానిఁ

ఇత్యాదికంబూహ్యంబు.

మహతీవాచ్యంబగునపుడు బహువచనంబు

మహదర్థంబట్లగు, పూజ్యతయందుత దేతద్య
త్రి—మర్థంబులం దోలి నేకత్వంబునందు

అతఁడు	ఇతఁడు	ఎతఁడు
ఆతఁడు	ఈతఁడు	ఏతఁడు

ఇత్యాదిరూపంబులూహ్యంబులు.

మహత్యర్థంబునందు.

ఆపె	ఈపె	ఏపే
ఆమె	ఈమె	ఏమె
ఆకె	ఈకె	ఏకే

ఇత్యాదులూహ్యంబులు.

యుష్మచ్ఛబ్దార్థకము.

నీవు ... ఈవు ...	..... మీరు ... మీరలు ... ఈరు ... ఈరలు ...	ప్ర
నిన్నుఁ	మిమ్ముఁ	ద్వి
నినుఁ	మిముఁ ...	ద్వి
నీచేతఁ	మీచేతఁ	తృ
నీకుఁ	మీకుఁ	చ

శేషంబూహ్యంబు.

అస్మచ్ఛబ్దార్థకము.

నేను ఏను	.... మేము ... ... నేము ... ... ఏము	ప్ర

నన్నుఁ	మమ్ముఁ ...	ద్వి
ననుఁ	మముఁ ...	
నాచేతఁ ...	మాచేతఁ ...	తృ

శేషంబూహ్యంబు.

ఆత్మన్శబ్దార్థకము.

తాను ...	తాము	ప్ర
	తమరు	
	తారు	
తన్నుఁ	తమ్ముఁ ...	ద్వి
తనుఁ	తముఁ ...	
తనచేతఁ ...	తమచేతఁ ...	తృ

శేషంబూహ్యంబు,

ఉభయార్థము నిత్యబహువచనాంతము-మనము-మనలఁ- మనచేతఁ- ఇత్యాదికమూహ్యంబు యుష్మదాదులకు సర్వార్థంబులరూపంబుతుల్యంబు.

మహదర్థకములు.

నిత్యబహువచనాంతములు.

సర్వార్థకము.	ఇయదర్థకము	కియదర్థకము
అందఱు / అందోఱు	ఇందఱు	ఎందఱు
అందఱఁ / అందోఱఁ	ఇందఱఁ	ఎందఱఁ

అమహదర్థకము.

అన్ని	ఇన్ని	కొన్ని

అన్నిటికి ఇన్నిటికి కొన్నిటికి - ఇత్యాదులు.

అంతట స్వరపూర్వకంబగు లువర్ణంబు నుత్వంబువికల్పంబునలోపించు॥ ఉదాహరణము॥ రాముల్, వనముల్

ఓశబ్దంబులేకయును సంబోధనాంతంబువ్యవహరింపనగు-ఉదాహరణము-రామ-రామా-రాముఁడ-రాముఁడా ఇట్లంతటనూహ్యంబు॥ పురుషామంత్రణంబునందోయియనియు నీచపురుషసంబోధనంబునం దోరియనియు నీచస్త్రీసంబోధనంబునందోసియనియు వ్యవహరింపఁబడు॥ ఓసిదుష్టురాల- ఓరిదుష్టాత్మ॥ ఓరి యోసి యనునవి మైత్రియందుంగలవర్థవిశేషంబున దీర్ఘాంతంబులుంగలవు... ఇట్లు బాలబుద్ధివైశద్యంబుకొఱకుఁగొండొకసుబంతంబులు ప్రదర్శింపంబడియె నింకఁ గ్రియాపదంబులు వకాణించెద.

వండుధాతువు-సకర్మకము-కర్త్రర్థకము.

వర్తమానార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండుచున్నాఁడు	వండుచున్నారు
	వండుచున్నది	వండుచున్నవి
మ	వండుచున్నావు	వండుచున్నారు
ఉ	వండుచున్నాను	వండుచున్నాము

భూతార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండెను	వండిరి

వండుధాతువు - కర్త్రర్థకము.

మ... {వండితివి / వండితి} ..... వండితిరి... ... ...

ఉ .. వండితిని... ...వండితిమి... ... ...

భవిష్యదర్థకము,

	ఏ	బ
ప్ర	{వండఁగలఁడు ...	వండఁగలరు ...}
	{వండఁగలదు ...	వండఁగలవు}
మ...	వండఁగలవు... ...	వండఁగలరు ...
ఉ ..	వండఁగలను... ...	వండగలము ...

తద్ధర్మార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర...	వండును	... వండుదురు... ...
మ...	{వండుదువు / వండుదు}	... వండుదురు... ...
ఉ...	వండుదును...	... వండుదుము ...

తద్ధర్మార్థకము

రూపాంతరము.

	ఏ	బ
ప్ర	{వండెడును... / వండెడిని ..}	... వండెదరు ...
మ..	{వండెదవు... / వండెదు......}	...... వండెదరు ...
ఉ	వండెదను ...	వండెదము ...

ఇది భావ్యర్థకమని కొందఱందురు.

త్రకు

కర్త్రర్థకము

ప్రార్థనాద్యర్థకము.

	ఏ		బ
మ	వండుము	...	వండుఁడు

ఉభయకర్తృకప్రార్థనాద్యర్థకము.

	*		బ
ఉ	*		వండుదము

వ్యతిరేకార్థకము.

	ఏ		బ	
ప్ర	వండఁడు	...	వండరు	
ప్ర	వండదు	...	వండవు	
మ	వండవు	...	వండరు	...
ఉ	వండన్	...	వండము	...

వ్యతిరేకప్రార్థనాద్యర్థకము.

మ	వండకుము	...	వండకుఁడు	...

*	భావార్థకము	వండుట	...	*
*	వ్యతిరేకభావార్థకము	వండమి	...	*
*	క్త్వార్థకము ...	వండి	...	॥అ॥
*	వ్యతిరేకక్త్వార్థకము...	వండక	...	॥అ॥
*	తుమున్నాద్యర్థకము...	వండన్	...	॥అ॥
*	శత్రర్థకము ...	వండుచున్	...	॥అ॥
*	ఆనంతర్యార్థకము ...	వండుఁడున్		॥అ॥
*	చేదాద్యర్థకము ...	వండినన్	...	॥అ॥

* వర్తమానార్థకవిశేషణము వంచుచున్న ... *
* భూతార్థకవిశేషణము వంచిన ... *
* భవిష్యదర్థకవిశేషణము వంచఁగల ... *

తద్ధర్మార్థకవిశేషణములు. { వంచు ... * / వంచెడు ... * / వంచెడి ... * }

వ్యతిరేకార్థకవిశేషణము వంచని ... *

ఇవివిశేష్యంబులతోడనిత్యంబుగాసమసించు-వీనికి క్రిగాగమంబువికల్పంబుగానగు॥ఉదాహరణము॥ వంచు చున్నట్టిమనుజుఁడు వంచుచున్నమనుజుఁ డిత్యాదులూహ్యంబులు. *

ఈధాతువునకు భావార్థంబునవంటయనియుంగర్మార్థంబునవంటకమనియు విశేషరూపంబులుగలవు.

కర్మార్థకము.

వర్తమానార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వంచఁబడుచున్నాఁడు	వంచఁబడుచున్నారు
	వంచఁబడుచున్నది	వంచఁబడుచున్నవి
మ	వంచఁబడుచున్నావు	వంచఁబడుచున్నారు
ఉ	వంచఁబడుచున్నాను	వంచఁబడుచున్నాము

భూతార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వంచఁబడియెను / వంచఁబడెను	వంచఁబడిరి ...

	ఏ	బ
మ	వండఁబడితివి ... / వండఁబడితి ...	వండఁబడితిరి
ఉ	వండఁబడితిని ...	వండఁబడితిమి ...

భవిష్యదర్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండఁబడఁగలఁడు / వండఁబడఁగలదు	వండఁబడఁగలరు / వండఁబడఁగలవు
మ	వండఁబడఁగలవు	వండఁబడఁగలరు ...
ఉ	వండఁబడఁగలను	వండఁబడఁగలము ...

తద్ధర్మార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండఁబడును ...	వండఁబడుదురు
మ	వండఁబడుదువు / వండఁబడుదు	వండఁబడుదురు ...
ఉ	వండఁబడుదును ...	వండఁబడుదుము ...

తద్ధర్మార్థకము.
రూపాంతరము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండఁబడియెడును / వండఁబడియెడిని	వండఁబడియెదరు
మ	వండఁబడియెదవు / వండఁబడియెదు	వండఁబడియెదరు ...
ఉ	వండఁబడియెదను	వండఁబడియెదము

కర్మార్థకము.

ప్రార్థనాద్యర్థకము.

	ఏ		బ	
మ	వండఁబడుము	...	వండఁబడుఁడు	...

ఉభయకర్మక ప్రార్థనాద్యర్థకము.

ఉ	*		వండఁబడుదము

వ్యతిరేకార్థకము.

	ఏ		బ	
ప్ర	వండఁబడఁడు	...	వండఁబడరు	
	వండఁబడదు	...	వండఁబడవు	
మ	వండఁబడవు	...	వండఁబడరు	...
ఉ	వండఁబడను	...	వండఁబడము	...

వ్యతిరేక ప్రార్థనాద్యర్థకము.

మ	వండఁబడకుము	...	వండబడకుఁడు	...

భావార్థకము ...	వండఁబడుట	...	*
వ్యతిరేకభావార్థకము	వండఁబడమి	...	
క్త్వార్థకము ...	వండఁబడి	...	॥అ॥
వ్యతిరేకక్త్వార్థకము	వండఁబడక	...	॥అ॥
తుమున్నాద్యర్థకము	వండఁబడన్	...	॥అ॥
శత్రర్థకము ...	వండఁబడుచున్		॥అ॥
ఆనంతర్యార్థకము ...	వండఁబడుఁడున్		॥అ॥
చేదాద్యర్థకము ...	వండఁబడినన్		॥అ॥
వర్తమానార్థకవిశేషణము	వండఁబడుచున్న		

		ఏ	బ
*	భూతార్థకవిశేషణములు	వండఁబడిన ...	
		వండఁబడ్డ ...	
*	భవిష్యదర్థకవిశేషణము	వండఁబడఁగల	
*	తద్ధర్మార్థకవిశేషణములు	వండఁబడు ...	
		వండఁబడియెడు ...	
		వండఁబడియెడి ...	
*	వ్యతిరేకార్థకవిశేషణము	వండఁబడని ...	

వీనికింబూర్వోక్తప్రకారంబుగాసమాసంబునట్టిగా
గమంబును నెఱుంగునది.

ణ్యంతకర్త్రర్థకము.

వర్తమానార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండింపుచున్నాఁడు	వండింపుచున్నారు
	వండింపుచున్నది	వండింపుచున్నవి
మ	వండింపుచున్నావు	వండింపుచున్నారు
ఉ	వండింపుచున్నాను	వండింపుచున్నాము

ఇచటవర్తమానంబున నించు గాగమము చువర్ణంబునకుం బకారాదేశంబు శబ్దశాస్త్రవ్యాఖ్యాతలయభిప్రాయం బననుసరించి వ్రాయంబడెఁగాని ప్రయోగంబులయం దుష్పృగ్యంబు. *

భూతార్థకము,

ప్ర	వండించెఁ ...	వండించిరి ...

	ఏ	బ
మ ...	వందించితివి / వందించితి-	వందించితిరి ... ...
ఉ ...	వందించితిఁ	వందించితిమి .....

భవిష్యదర్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర ...	వందింపఁగలఁడు ... / వందింపఁగలదు	వందింపఁగలరు ... / వందింపఁగలవు ...
మ ...	వందింపఁగలవు ...	వందింపఁగలరు ......
ఉ ...	వందింపఁగలఁ ...	వందింపఁగలము... ...

తద్ధర్మార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర ...	వందించుఁ	వందింతురు ...... / వందింపుదురు ...
మ ...	వందింతువు .... / వందింతు... ... ... / వందింపుదువు ... / వందింపుదు........	వందింతురు .. .. / వందింపుదురు......
ఉ ...	వందింతుఁ.......... / వందింపుదుఁ	వందింతుము ...... / వందింపుదుము ...

ణ్యంతకర్త్రర్థకము

తద్ధర్మార్థకము.

రూపాంతరము.

	ఏ	బ
ప్ర...	వండించెడున్... / వండించెడిన్ ...	......వండించెదరు......
మ...	వండించెదవు ... / వండించెదు ...	..... వండించెదరు.....
ఉ......	వండించెదన్ ...	...వండించెదము ...

ప్రార్థనాద్యర్థకము.

	ఏ	బ
మ	వండింపుము.........	వండింపుఁడు ....

ఉభయకర్తృకప్రార్థనాద్యర్థకము.

ఉ		వండింతము .... / వండింపుదము ... ...

వ్యతిరేకార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర...	వండింపఁడు .... / వండింపదు	వండింపరు...... / వండింపవు ... ...
మ......	వండింపవు ...	... వండింపరు......
ఉ......	వండింపన్ ...	... వండింపము ...

వ్యతిరేకప్రార్థనాద్యర్థకము

	ఏ	బ
మ ...	వండింపకుము ...	... వండింపకుఁడు ...

* భావార్థకము ... ... వండించుట... *
* వ్యతిరేకభావార్థకము ... వండింపమి... *
* క్త్వార్థకము ... ... వండించి... ॥అ॥
* వ్యతిరేకక్త్వార్థకము ... వండింపక ॥అ॥
* తుమున్నాద్యర్థకము ... వండింపఁ ॥అ॥
* శత్రర్థకము ... ... వండించుచుఁ ॥అ॥
* ఆనంతర్యార్థకము ... వండించుడుఁ ॥అ॥
* చేదాద్యర్థకము ... ... వండించినఁ ॥అ॥
* వర్తమానార్థకవిశేషణము... వండింపుచున్న...
* భూతార్థకవిశేషణము...... వండించిన .....
* భవిష్యదర్థకవిశేషణము ... వండింపఁగల ...
* తద్ధర్మార్థకవిశేషణములు... { వండించు ... ... / వండించెడు... ... / వండించెడి......
* వ్యతిరేకార్థకవిశేషణము ... వండింపని ......

సమాసోక్తిగాగమంబులుపూర్వప్రకారంబుగాఁదె లియునది.

ణ్యంతకర్మార్థకము.

వర్తమానార్థకము.

ఏ బ

ప్ర { వండింపఁబడుచున్నాఁడు-వండింపఁబడుచున్నారు / వండింపఁబడుచున్నది... వండింపఁబడుచున్నవి

మ... వండింపఁబడుచున్నావు వండింపఁబడుచున్నారు

ఉ... వండింపఁబడుచున్నాను-వండింపఁబడుచున్నాము

భూతార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర...	వందింపఁబడియెను వందింపఁబడెను ...	...వందింపఁబడిరి ...
మ ...	వందింపఁబడితివి ... వందింపఁబడితి	...వందింపఁబడితిరి
ఉ ...	వందింపఁబడితిని ...	...వందింపఁబడితిమి

భవిష్యదర్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర ...	వందింపఁబడగలఁడు... వందింపఁబడగలదు...	వందింపఁబడగలరు- వందింపఁబడగలవు-
మ	వందింపఁబడఁగలవు	వందింపఁబడగలరు
ఉ	వందింపఁబడఁగలను	వందింపఁబడగలము

తద్ధర్మార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర ...	వందింపఁబడును	... వందింపఁబడుదురు
మ ...	వందింపఁబడుదువు వందింపఁబడుదు	వందింపఁబడుదురు
ఉ ..	... వందింపఁబడుదును...	వందింపఁబడుదుము

తద్ధర్మార్థకము.
రూపాంతరము.

	ఏ	బ
ప్ర...	వందింపఁబడియెడును వందింపఁబడియెడిని	వందింపఁబడియెదరు

ణ్యంతకర్మార్థకము.

మ ... { వండింపఁబడియెదవు / వండింపఁబడియెదు- } వండింపఁబడియెదరు

ఉ ... వండింపఁబడియెదను ... వండింపఁబడియెదము

ప్రార్థనాద్యర్థకము.

ఏ బ

మ ... వండింపఁబడుము ... వండింపఁబడుఁడు ...

ఉభయకర్మకప్రార్థనాద్యర్థకము.

* బ

ఉ * వండింపఁబడుదము

వ్యతిరేకార్థకము.

ఏ బ

ప్ర ... { వండింపఁబడఁడు ... వండింపఁబడరు ... / వండింపఁబడదు ... వండింపఁబడవు ... }

మ ... వండింపఁబడవు ... వండింపఁబడరు ... ...

ఉ ... వండింపఁబడను ... వండింపఁబడము ......

వ్యతిరేకప్రార్థనాద్యర్థకము.

ఏ బ

మ ... వండింపఁబడకుము ... వండింపఁబడకుఁడు

---

* భావార్థకము ... ... వండింపఁబడుట... *

* వ్యతిరేకభావార్థకము ...... వండింపఁబడమి.. *

* క్త్వార్థకము ... ... వండింపఁబడి... ॥అ॥

* వ్యతిరేకక్త్వార్థకము ... వండింపఁబడక.. ॥అ॥

* తుమున్నాద్యర్థకము ... వందింపఁబడన్ ॥అ॥

* శత్రర్థకము ... ... వందింపఁబడుచున్ ॥అ॥

* ఆనంతర్యార్థకము ...... వందింపఁబడుడున్ ॥అ॥

* చేదాద్యర్థకము ... ... వందింపఁబడినన్ ॥అ॥

* వర్తమానార్థకవిశేషణము వందింపఁబడుచున్న

* భూతార్థకవిశేషణములు { వందింపఁబడిన ... / వందింపఁబడ్డ ..... }

* భవిష్యదర్థకవిశేషణము ... వందింపఁబడఁగల ...

* తద్ధర్మార్థకవిశేషణములు { వందింపఁబడు / వందింపఁబడియెడు / వందింపఁబడియెడి }

* వ్యతిరేకార్థకవిశేషణము వందింపఁబడని ......

సమాసంబట్టి గాగమంబును వొల్లిటియట్లుంగునది.

ఆత్మనేపదార్థకము.

క్రియాఫలంబు కర్తృగామి యగునపుడు కొను ధాతువు ధాతువునకనుప్రయుక్తంబగుం గొను ధాతువు పరంబగునపుడు ధాత్వంతోకారంబున కికారంబు వికల్పంబుగా నాదేశంబగునది యయాత్మనేపదార్థకంబనంబడు.

వర్తమానార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండికొనుచున్నాడు...	వండికొనుచున్నారు
	వండికొన్చున్నాడు...	వండికొన్చున్నారు
	వండికొంచున్నాడు...	వండికొంచున్నారు
	వండుకొనుచున్నాడు	వండుకొనుచున్నారు
	వండుకొన్చున్నాడు	వండుకొన్చున్నారు
	వండుకొంచున్నాడు -	వండుకొంచున్నారు
	వండికొనుచున్నది ...	వండికొనుచున్నవి
	వండికొన్చున్నది......	వండికొన్చున్నవి...
	వండికొంచున్నది......	వండికొంచున్నవి
	వండుకొనుచున్నది ...	వండుకొనుచున్నవి
	వండుకొన్చున్నది......	వండుకొన్చున్నవి
	వండుకొంచున్నది ...	వండుకొంచున్నవి
మ	వండికొనుచున్నావు ...	వండికొనుచున్నారు
	వండికొన్చున్నావు...	వండికొన్చున్నారు
	వండికొంచున్నావు ...	వండికొంచున్నారు
	వండుకొనుచున్నావు...	వండుకొనుచున్నారు
	వండుకొన్చున్నావు ...	వండుకొన్చున్నారు
	వండుకొంచున్నావు ...	వండుకొంచున్నారు

ఆత్మనేపదార్థకము.

వర్తమానార్థకము.

	ఏ	బ
ఉ	వండికొనుచున్నాను...	వండికొనుచున్నాము
	వండికొన్చున్నాను ...	వండికొన్చున్నాము ...
	వండికొంచున్నాను...	వండికొంచున్నాము ...
	వండుకొనుచున్నాను...	వండుకొనుచున్నాము
	వండుకొన్చున్నాను...	వండుకొన్చున్నాము...
	వండుకొంచున్నాను...	వండుకొంచున్నాము...

భూతార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండికొనియెను ... వండికొనెను...... వండుకొనియెను... వండుకొనెను ...	వండికొనిరి ... ... వండుకొనిరి... ...
మ	వండికొంటివి...... వండికొంటి ...... వండుకొంటివి ... వండుకొంటి......	వండికొంటిరి ...... వండుకొంటిరి......
ఉ	వండికొంటిని ... వండుకొంటిని ...	వండికొంటిమి ...... వండుకొంటిమి......

భవిష్యదర్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండికొనఁగలఁడు ...	వండికొనఁగలరు ...
	వండుకొనఁగలఁడు ...	వండుకొనఁగలరు ...
	వండికొనఁగలదు ...	వండికొనఁగలవు ...
	వండుకొనఁగలదు ...	వండుకొనఁగలవు ...
మ	వండికొనఁగలవు	వండికొనఁగలరు ...
	వండుకొనఁగలవు ...	వండుకొనఁగలరు ...
ఉ	వండికొనఁగలను	వండికొనఁగలము ...
	వండుకొనఁగలను ...	వండుకొనఁగలము ...

ఆత్మనేపదార్థకము.

తద్ధర్మార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండికొనును / వండుకొనును ...	వండికొనుదురు ...
		వండికొందురు ......
		వండికొండురు ......
		వండికొండ్రు ...
		వండికొంద్రు ......
		వండుకొనుదురు ...
		వండుకొందురు ...
		వండుకొండురు ...
		వండుకొండ్రు ...
		వండుకొంద్రు ......

తద్ధర్మార్థకము.

	ఏ	బ
మ	వండికొనుదువు......	
	వండికొనుదు	వండికొనుదురు ...
	వండికొందువు......	వండికొందురు ...
	వండికొందు	వండికొండురు ...
	వండికొండువు......	వండికొంద్రు ...
	వండికొండు	వండికొండ్రు ...
	వండుకొనుదువు ...	వండుకొనుదురు ...
	వండుకొనుదు	వండుకొందురు ...
	వండుకొందువు......	వండుకొండురు ...
	వండుకొందు	వండుకొంద్రు ...
	వండుకొండువు ...	వండుకొండ్రు ...
	వండుకొండు	

ఉ	వండికొనుదున్ ...	వండికొనుదుము ......
	వండికొందున్ ...	వండికొందుము ... ...
	వండికొండున్......	వండికొండుము ... ...
	వండుకొనుదున్ ...	వండుకొనుదుము ......
	వండుకొందున్......	వండుకొందుము ... ...
	వండుకొండున్ ...	వండుకొండుము ... ...

తద్ధర్మార్థకము.

రూపాంతరము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండికొనియెడుఁగా వండికొనియెడిఁగా వండుకొనియెడుఁగా వండుకొనియెడిఁగా	వండికొనియెదరు ... వండుకొనియెదరు ...
మ	వండికొనియెదవు వండికొనియెదు ... వండుకొనియెదవు వండుకొనియెదు ...	వండికొనియెదరు...... వండుకొనియెదరు ...
ఉ	వండికొనియెదఁగా ... వండుకొనియెదఁగా ...	వండికొనియెదము...... వండుకొనియెదము ...

ప్రార్థనాద్యర్థకము.

ప్ర	వండికొనుము... ... వండికొమ్ము ..... వండుకొనుము........ వండుకొమ్ము	వండికొనుఁడు .. ... వండికొండు ... ... వండుకొనుఁడు ...... వండుకొండు ....

ఉభయకర్తృకప్రార్థనాద్యర్థకము.

ఉ	... ...	వండికొనుదము... .. వండికొందము ... వండికొండము ... వండుకొనుదము ... వండుకొందము ... వండుకొండము ...

వ్యతిరేకార్థకము.

	ఏ	బ
ప్ర	వండికొనఁడు	వండికొనరు ....
	వండికొనదు	వండికొనవు ....
	వండుకొనఁడు	వండుకొనరు ....
	వండుకొనదు ...	వండుకొనవు ... ...
మ	వండికొనవు	వండికొనరు ....
	వండుకొనవు	వండుకొనరు .. ..
ఉ	వండికొనను	వండికొనము .. ..
	వండుకొనను	వండుకొనము ....

వ్యతిరేకప్రార్థనాద్యర్థకము.

	ఏ	బ
మ	వండికొనకుము ...	వండికొనకుఁడు ...
	వండుకొనకుము ...	వండుకొనకుఁడు... ...

భావార్థకము ... ...
- వండికొనుట ....
- వండికొంట ... .
- వండికోలు .. ...
- వండుకొనుట ...
- వండుకొంట ....
- వండుకోలు ... .

వ్యతిరేకభావార్థకము ...	వండికొనమి వండుకొనమి	
క్త్వార్థకము.	వండికొని వండుకొని	అ
వ్యతిరేకక్త్వార్థకము. ...	వండికొనక వండుకొనక	అ
తుమున్నాద్యర్థకము ...	వండికొనన్ వండుకొనన్	అ
శత్రర్థకము	వండికొనుచున్ వండికొన్చున్ వండికొంచున్ వండుకొనుచున్ వండుకొన్చున్ వండుకొంచున్	అ
ఆనంతర్యార్థకము ...	వండికొనుడున్ వండుకొనుడున్	అ
చేదాద్యర్థకము. ...	వండికొనినన్ వండికొన్నన్ వండుకొనినన్ వండుకొన్నన్	అ

వర్తమానార్థకవిశేషణములు	వండికొనుచున్న వండికొన్చున్న వండికొంచున్న వండుకొనుచున్న వండుకొన్చున్న వండుకొంచున్న
భూతార్థకవిశేషణములు	వండికొనిన వండికొన్న వండుకొనిన వండుకొన్న
భవిష్యదర్థకవిశేషణములు	వండికొనఁగల వండుకొనఁగల
తద్ధర్మార్థకవిశేషణములు	వండికొనియెడు వండికొనియెడి వండికొను వండుకొనియెడు వండుకొనియెడి వండుకొను
వ్యతిరేకార్థకవిశేషణములు	వండికొనని వండుకొనని

సమాసాదికంబు పూర్వంబట్లె యుండునది.

ఆత్మనేపదార్థకము.

వర్తమానార్థకము.

ఏ	బ
వందించికొనుచున్నాఁడు	వందించికొనుచున్నారు...
వందించికొన్చున్నాఁడు...	వందించికొన్చున్నారు ...
వందించికొంచున్నాఁడు	వందించికొంచున్నారు ...
వందించికొనుచున్నది	వందించికొనుచున్నవి ...
వందించికొన్చున్నది...	వందించికొన్చున్నవి ...
వందించికొంచున్నది...	వందించికొంచున్నవి ...
వందించుకొనుచున్నాఁడు	వందించుకొనుచున్నారు...

శేషంబెల్లఁబూర్వంబట్లూహ్యంబు

కర్మార్థకము.

ఏ	బ
వందించికొనఁబడుచున్నాఁడు	వందించికొనఁబడుచున్నారు
వందించుకొనఁబడుచున్నాఁడు	వందించుకొనఁబడుచున్నారు
వందించికొనఁబడుచున్నది	వందించికొనఁబడుచున్నవి
వందించుకొనఁబడుచున్నది	వందించుకొనఁబడుచున్నవి

శేషంబెల్లఁబూర్వంబట్లూహ్యంబు.

ప్రార్థనాద్యర్థకము వర్ణంబునకు లోపంబొందెనగు॥ అచ్చుపరంబగునపుడు గలుగదు॥ ఉదాహరణము॥ వందు నీవు॥ వందుము. నీవు

ప్రార్థనాద్యర్థకముడు వర్ణంబులకంటె॥ అ॥ ఆ॥ ఇ॥ ఈ॥ వికల్పంబుగాననుప్రయోగింపంబడు.

ఏ ఐ

ఉదాహరణము.

వండుము	... ...	వండుఁడ
వండుమా	... ...	వండుఁడా
వండుమి	... ...	వండుఁడి
వండుమీ	... ...	వండుఁడీ

ఇక్లెల్లెడనూహ్యంబు

వ్యతిరేకార్థకమధ్యమపురుషంబునకు -ఎ-ఏ-ఒ-ఓ అయ్య-అమ్మ-ఇత్యాదులుయథాయోగ్యంబుగాఁబ్రార్థనార్థంబుననుప్రయుక్తంబులగు.

ఉదాహరణము॥ వండవె॥వండరె॥వండవే॥వండరే॥ వండవొ॥వండరొ॥వండవో॥ వండరో॥వండవయ్య॥వండరయ్య॥వండవమ్మ॥ఇత్యాదులూహ్యంబులు.

ఆశీరర్థంబునధాతువునకు తవర్ణంబువచ్చు॥ కొట్టుతఁ తద్ధర్మార్థముకంటె॥ గాత॥గావుత॥గాక॥అనునవియాశీరర్థంబుననుప్రయుక్తంబులగు॥వండుగాతఁ॥వండుదురుగాతఁ॥వండుగావుతఁ॥వండుదురుగావుతఁ।

ఒకానొకచోటం గేవలతద్ధర్మార్థకంబును నాశీరర్థంబునం బ్రయోగింపఁబడు॥నాయఘంబులఁబోగొట్టునందసుతుఁడు॥ ప్రార్థనాద్యర్థంబునం బ్రథమపురుషంబున ధాతువునకుడు ప్రత్యయంబును ధాత్వంతోకారంబునకేత్వంబునునగు॥హరినాయఘములఁగొట్టెడుఁ॥ లక్ష్మీనారాయణులునాయఘములఁగొట్టెడుఁ.

అయ్యర్థంబునందయత్నుపరంబగునపుడు ధాతువున
కు ఎడుమయనువర్ణకంబువచ్చు.

హరియఘంబులఁగొట్టెడుమనివచించె.

ఇత్యాదులుసత్కవివ్యవహారంబులనెఱుంగునది.

ధాతువు సకర్మకంబని యకర్మకంబనియు ద్వివిధంబు
కర్మసాపేక్షంబగునది సకర్మకంబనంబడు - కర్మనిరపే
క్షంబగునది యకర్మకంబనంబడు.

ఉదాహరణము.

సకర్మకము.

కర్త్రర్థకము.

రాజు- శత్రువులను- కొట్టుచున్నాఁడు.

అకర్మకము.

చంద్రుఁడు- ఉదయించెను.

ధాతువునకుఁగర్మార్థంబునఁబడు ధాతువనుప్రయు
క్తంబగునపుడుకర్తృవాచకంబుతృతీయాంతంబును క
ర్మవాచకంబుప్రథమాంతంబునగు.

కర్మార్థకము.

రాజుచేత- శత్రువులు- కొట్టఁబడుచున్నారు.

ఆంధ్రభాషయందు- భావార్థలస్థానికప్రత్యయంబు
లేమింజేసియకర్మకంబునకుఁగర్త్రర్థప్రయోగంబొక్క
టియ కానంబడియెడు

ణ్యర్థంబునంబ్రయోజకకర్తృవాచకంబుప్రథమా
ంతంబును ప్రయోజ్యకర్తృవాచకంబు తృతీయాంతం

బును కర్మవాచకంబు ద్వితీయాంతంబునుగా సకర్మక ధాతువునకుఁ గర్త్రర్థంబునఁ బ్రయోగించునది.

ఉదాహరణము.

రాజు-భటులచేత - శత్రువులఁ-గొట్టించుచున్నాఁడు-

గతిబుద్ధ్యాద్యర్థయోగంబునం బ్రయోజ్యకర్తృవాచకంబుద్వితీయాంతంబయగు.

ఉదాహరణము.

దేవదత్తుఁడు-యజ్ఞదత్తుని-గ్రామమును - పొందింపుచున్నాఁడు.

ఇత్యాదులూహ్యంబులు.

ణ్యంతకర్త్రర్థంబున నకర్మకధాతువు ప్రయోగించునపుడు ప్రయోజ్యకర్తృవాచకంబు ద్వితీయాంతంబయగు.

బొమ్మలు-ఆడుచున్నవి.

సూత్రధారుఁడు-బొమ్మలనాడించుచున్నాఁడు

కర్మార్థకము.

సూత్రధారునిచే బొమ్మలాడింపఁబడియెడు.

ఇత్యాదులూహ్యంబులు.

విభక్తిబోధిని పర్యాప్తంబయ్యె.